

บทที่ 14

ทักษะการประเมินผลการนิเทศการสอน

จุดประสงค์

ผู้อ่านสามารถ-

1. อธิบายความหมายของการประเมินผลการนิเทศการสอนได้
2. ระบุรูปแบบการประเมินผลที่นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างน้อย 3 วิธี
3. บอกหลักการประเมินผลการนิเทศได้
4. สร้างเครื่องมือการนิเทศการสอนได้

การประเมินผล หมายถึง การตีค่าเพื่อตัดสินผลงานที่กำลังดำเนินการอยู่ และที่ดำเนินการไปแล้ว มีผลเป็นที่พอใจหรือไม่ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงส่วนใด เพื่อให้งานการนิเทศการสอนประสบความสำเร็จอย่างที่ต้องการ การประเมินผลเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการนิเทศการสอน เป็นกระบวนการที่ต้องการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อทราบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการนิเทศการสอน

การประเมินผลแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. ประเมินผลเพื่อการแก้ไขปรับปรุงด้านการสอนของครู (Formative Evaluation) หรือการปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศแต่ละขั้นตอน การประเมินผลแบบนี้บางครั้งเรียกว่า การประเมินผลย่อย มีจุดมุ่งหมายที่จะปรับปรุงการสอนของครู ดังนั้นจึงมีลักษณะงานกว้างและครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์แผนการสอน การคัดเลือกแบบเรียน การตั้งจุดประสงค์ การเลือกสื่อและอุปกรณ์การสอน วิธีสอน เทคนิคต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละขั้นแต่ละตอนควรได้รับการประเมินโดยสรุปการประเมินผลย่อยจึงมักจะดูที่กิจกรรมของนักเรียน กิจกรรมของครู ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน การทดสอบนักเรียนเพื่อประเมินผลการสอนของครู เช่น ทดสอบด้วยคำถามสั้น ๆ ในขณะที่ทำการเรียนการสอน การตรวจการบ้าน การสนทนานอกชั้นเรียน ครูก็อาจจะได้คำตอบซึ่งแสดงความก้าวหน้า หรือหยุดนิ่งของนักเรียนได้ นอกจากนี้ผู้นิเทศก็ยังคงสังเกตสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเรียนการสอนด้วย

2. ประเมินผลเพื่อการตัดสินเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการนิเทศ เป็นการประเมินผลรวมหรือสรุป (Summative Evaluation) เพื่อการตัดสินใจ เป็นการพิจารณาเลือกวิธีการ เทคนิค เครื่องมือ ตลอดจนรูปแบบการนิเทศว่าเหมาะสมควรแก่การนำไปใช้ต่อหรือไม่

อนึ่ง การประเมินผลการนิเทศการสอนต้องคำนึงถึง วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ เครื่องมือการนิเทศการสอน และรูปแบบการนิเทศ เพื่อให้การตีค่า และการตัดสินผลงาน เป็นไปตามกระบวนการการนิเทศการสอน

วัตถุประสงค์

เมื่อการประเมินผลเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจว่า เราต้องการอะไร แล้วจึงตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความสัมพันธ์นั้น การประเมินผลการนิเทศการสอนจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ จัดรูปแบบ วิธีการนิเทศการสอน และการจัดกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับ เวลา นอกจากนี้การประเมินผลยังช่วยให้มีการเตรียมการเพื่อแก้ไขปัญหา โดยผู้นิเทศก์ตั้งคำถามเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศ ดังนี้

- อะไรทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสอน
- อะไรเป็นปัญหาในการนิเทศการสอน
- ใครควรได้รับการกระตุ้นเพื่อการปรับปรุงการสอน
- เมื่อเกิดปัญหาควรปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาอย่างไร
- ผู้นิเทศก์สนใจงานวิจัยใหม่ ๆ หรือไม่
- นักเรียนประสบความสำเร็จมากในการเรียนในจุดใดบ้าง เพราะเหตุใด

วัตถุประสงค์การนิเทศการสอนควรตั้งขึ้นจากการปรึกษาหารือของผู้บริหาร ผู้นิเทศก์ และครู ทั้งนี้เพราะหากผลการประเมินไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ จะได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ในการแก้ไข ปรับปรุง วิธีการนิเทศ ผู้นิเทศก์เองก็จะได้รับความช่วยเหลือผลักดันให้งานการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลักการประเมินผล

หลักการประเมินผลการนิเทศการสอน มีดังต่อไปนี้

1. ประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน ควรจะทำติดต่อกัน และทำอย่างสม่ำเสมอ ผลที่ได้ควรแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ
2. การประเมินผลควรจะทำร่วมกันทั้งผู้บริหาร ผู้นิเทศก์ ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยฟังความคิดเห็นของบุคคลในขณะทำเทียมกัน ผู้ประเมินเป็นเพียงผู้รวบรวม ข้อมูล การตัดสินใจและการพิจารณาควรเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ

3. การประเมินผลการนิเทศการสอน ต้องถือจุดมุ่งหมายเป็นมาตรฐาน และควรจะประเมินหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านผู้สอน ผู้นิเทศก์ นักเรียนผู้บริหาร กิจกรรมการเรียนการสอน และด้านอื่น ๆ หากประเมินด้านเดียวอาจจะได้ผลดีหรือไม่ดีก็ได้

4. ในการประเมินผลการนิเทศการสอน ควรจัดให้ครูประเมินตนเอง และประเมินผู้นิเทศก์บ้าง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ซึ่งได้มาจากทัศนะของผู้ปฏิบัติการสอนบ้าง

5. ในการประเมินผลควรกำหนด เลือก และใช้เทคนิคในการประเมินผลไว้อย่างกว้างขวาง พอที่ทุกคนสามารถนำเอาไปใช้และดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตน นอกจากนี้ ต้องเตรียมวิธีบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และสรุปการประเมินไว้ในแห่งเดียวกัน เพื่อใช้ศึกษาพิจารณาได้ง่าย เป็นเอกสารที่นำไปอ้างอิงเพื่อปรับปรุงการนิเทศในขั้นต่อไป

เครื่องมือการนิเทศการสอน

เครื่องมือการนิเทศการสอนมีหลายอย่าง การที่จะใช้เครื่องมือใดย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตามที่ ชาร์มณีศรี (2538) วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) รวบรวมไว้ มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย กว้างขวาง ครอบคลุมงานการนิเทศโดยทั่วไป ใช้วัดความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการของบุคคลในเรื่องต่าง ๆ ได้ทุกเรื่อง ใช้ประเมินผลการอบรม การประชุม การสัมมนา การประชุมปฏิบัติการในโครงการต่าง ๆ และสอบถาม จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินผลการนิเทศการสอนอย่างหนึ่ง ซึ่งในวงการศึกษานิยมใช้เครื่องมือนี้ตลอดเวลา

2. แบบทดสอบ เป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่สามารถใช้วัดและประเมินผลการนิเทศการสอนได้ โดยอาจใช้วัดและประเมินผลนักเรียน เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ประสิทธิภาพการสอนของครู ตลอดจนการดำเนินงานของผู้นิเทศก์ว่าได้ผลเพียงใด แบบทดสอบใช้ได้ทั้งการประเมินผลย่อย และการประเมินผลรวม แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศการสอนเพื่อตรวจสอบดูว่า การปฏิบัติการทั้งหลายของผู้นิเทศก์และครูเกิดผลอย่างไร การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอนแก่ครูและนักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ โดยทั่วไปอาจจะใช้แบบทดสอบได้หลายแนวทาง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ เช่น ใช้แบบทดสอบก่อนใช้การนิเทศ (Pre-test) เพื่อหาข้อมูลประกอบการดำเนินการ หรือใช้แบบทดสอบระหว่างการนิเทศเพื่อปรับปรุงวิธีการเทคนิคและกิจกรรมการนิเทศการสอน หรือทดสอบหลังจากภารกิจการนิเทศการสอนเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อตรวจสอบผลงานการนิเทศการสอนว่าได้ผลดีไม่น้อยเพียงใด เหมาะที่จะดำเนินการต่อไปหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไร

3. แบบสำรวจ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลทางด้านปริมาณ ซึ่งในงานนิเทศ การสอน ต้องการปริมาณของผลงานวิชาการ เช่น จำนวนนักเรียนสอบได้ – ตก จำนวนงาน เอกสารทางวิชาการของครู เป็นต้น แบบสำรวจอาจทำเป็นตาราง หรือช่องว่างให้เติมก็ได้ มีคำชี้แจงอธิบายถึงวิธีการกรอกข้อความแต่ละช่องเพื่อความเข้าใจตรงกัน

4. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการประเมินผลเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึกและความ ต้องการของบุคคล เพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ ควรจัดเตรียมหัวข้อสำหรับสัมภาษณ์ จัดบันทึกและ รวบรวมผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้เที่ยงตรง ชัดเจน เพื่อใช้ในการสรุปและประเมินผลครั้ง สุดท้ายอีกครั้งหนึ่ง

5. การตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติ เป็นการประเมินผลงานการนิเทศการสอนด้าน การปฏิบัติงาน ประเมินออกมาเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็น เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมิน ตั้งไว้ว่า จะประเมินในเรื่องใด บันทึกรายละเอียดของเรื่องที่จะประเมินไว้ประการหนึ่ง อีก ประการหนึ่งคือการกำหนดเกณฑ์ไว้ชัดเจนแน่นอนว่า คุณลักษณะอย่างไรเหมาะกับระดับ คะแนนเท่าใด

6. การประชุมปรึกษาหารือและทบทวนการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินผลการนิเทศ การสอนอีกแบบหนึ่งให้ผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน ได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกใน การนิเทศว่า ตนเองได้ผลมากน้อยเพียงใด ประสบปัญหาอะไร พร้อมทั้งช่วยกันคิดหาแนวทางที่ จะแก้ปัญหาต่อไป

7. การวิจัยในเชิงประเมินผล การประเมินผลการนิเทศการสอนบางเรื่อง อาจจะต้อง ใช้กระบวนการวิจัย เพราะมีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้ การใช้วิจัยเพื่อการประเมินผลการ นิเทศการสอน จะต้องมีส่วนตอนและกระบวนการในการดำเนินงานอย่างรัดกุม ตามหลักการของ การวิจัยอย่างสมบูรณ์

8. ใช้เครื่องมือการสังเกตการสอนเพื่อประเมินผลการนิเทศการสอน

8.1 แบบสำรวจรายการเพื่อสังเกตพฤติกรรมครู นักเรียน (Checklist)

8.2 การบันทึกวีดิทัศน์ (Videotape) เพื่อบันทึกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้นิเทศก์และครู

8.3 การใช้เครื่องมือบันทึกเสียง (Audiotape) เพื่อบันทึกพฤติกรรมทางจรรยาที่ เกิดขึ้นในชั้นเรียน และในระหว่างการปรึกษาหารือภายหลังการสังเกต เพื่อที่จะทบทวน ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เพื่อให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ครู ซึ่งนับเป็นยุทธวิธีที่ดีที่สุด

8.4 การสังเกตการสอนโดยการเข้าไปนั่งในชั้นเรียน โดยมีจุดประสงค์ว่าจะ สังเกตอะไร เพื่อประเมินเรื่องใด

รูปแบบการประเมินผลนิเทศการสอน

รูปแบบการประเมินผลการนิเทศการสอน ประยุกต์จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรของคณะกรรมการ Phi Delta Kappa Committee Model

คณะกรรมการ Phi Delta Kappa เชื่อว่า การประเมินผล 4 ประการต่อไปนี้มีความจำเป็น

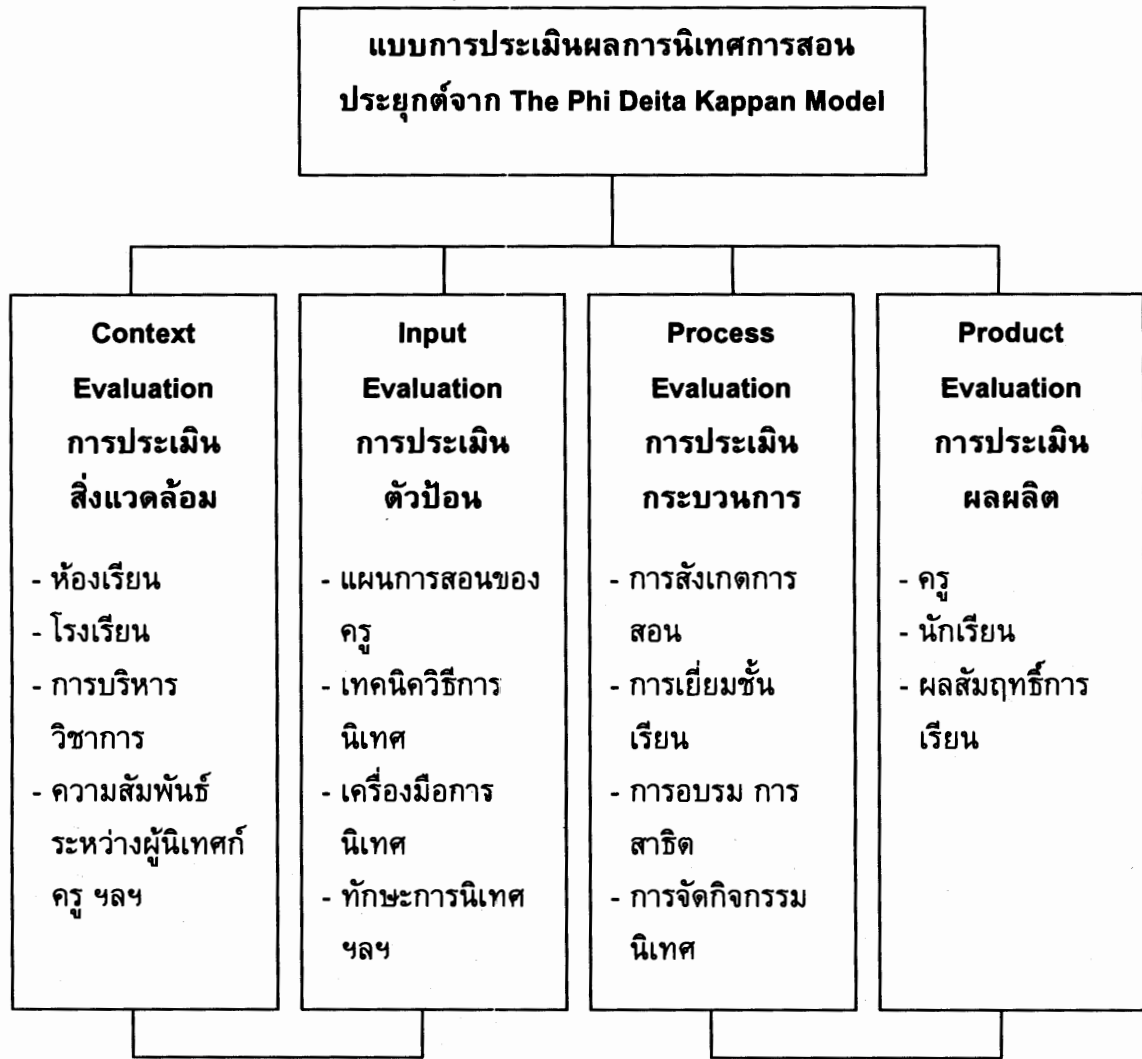
1. การประเมินสิ่งแวดล้อม (Context evaluation) ในที่นี้หมายถึงการประเมินโรงเรียน ผู้บริหาร ห้องเรียน สื่อและอุปกรณ์

2. การประเมินตัวป้อน (Input evaluation) ซึ่งมีความจำเป็นต่อการตัดสินใจ หรือการออกแบบจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบสมรรถภาพของสิ่งที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ได้แก่ ครู ผู้นิเทศก์ นักเรียน วิธีการนิเทศ เทคนิค เนื้อหา เครื่องมือการนิเทศการสอน

3. การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจปฏิบัติ ในที่นี้หมายถึงการประเมินผลการนิเทศการสอน การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน การอบรม ฯลฯ

4. การประเมินผลผลิต (Product evaluation) ที่ได้รับด้วยการจัดหาข้อมูลในการตัดสินใจซึ่งจะบรรลุได้ หรือในที่นี้อาจหมายถึงการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการนิเทศการสอน เช่น ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

9. การใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) เป็นวิธีการใหม่อย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับประเมินผลตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ได้นำมาใช้ในการแก้ปัญหาการจดบันทึกผลของการเรียนการสอนและการนิเทศการสอนแนวใหม่ ทั้งนี้เพราะแฟ้มสะสมผลงานอาศัยหลักการร่วมกันระหว่างผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินในการเก็บรวบรวมในการจัดระบบและในการวิเคราะห์

แฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่สามารถใช้ประเมินผลสำเร็จทั้งของผู้เรียน ผู้สอน และผู้นิเทศก์ บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (มปป.) อธิบายการทำแฟ้มสะสมผลงานว่าเป็น

เครื่องมือสำคัญที่มีความเชื่อว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และมีหลักฐานยืนยันว่าตนเองเกิดการเรียนรู้ ก้าวหน้าจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ที่สำคัญแฟ้มสะสมผลงานเป็นเครื่องมือประเมินผลแบบต่อเนื่อง (Dynamic Assessment) จนสามารถสะท้อนภาพการสอนของครู และสรุปกิจกรรมสำคัญที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริงมาตลอดปี หากนำมาใช้กับการนิเทศการสอน Portfolio จะเป็นตัวแสดงผลงานของนักเรียนที่หลากหลาย และมากเพียงพอเพื่อใช้ในการประเมินเพื่อปรับปรุงผลการเรียน และปรับปรุงการสอนของครู Portfolio ก็สามารถนำมาใช้วัดทักษะความคิดระดับสูง และทักษะสำคัญอื่น ๆ เช่น การแก้ปัญหา การคิดแบบหลากหลาย การจัดระเบียบความคิด ตลอดจนการคิดตัดสินใจ และสามารถวัดได้ดีกว่าข้อสอบเขียนตอบ เลือกตอบ เต็มคำ หรืออัตนัย ดังนั้น การประเมินหากใช้วิธีอื่นร่วมกับ Portfolio จะทำให้ได้การประเมินผลที่ดีกว่า การใช้ Portfolio ในการประเมินผลเป็นความคิดที่ต้องการเสริมการนิเทศการสอนกับครูและห้องเรียนให้มีความสมบูรณ์ การเลือกใช้ Portfolio ควรยึดหลักความสะดวกของผู้ใช้ แต่ต้องบรรจุรายการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน และขึ้นอยู่กับผู้นิเทศก์ ครู และนักเรียนพิจารณาคัดเลือก แต่อย่างน้อยต้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นส่วนที่เก็บรายการจุดหมายการเรียนรู้และตัวอย่างงาน ซึ่งเน้นหนักงานที่ทำในห้องเรียน และพิจารณาคัดเลือกโดยนักเรียนและครู ส่วนที่ 2 เป็นส่วนที่เก็บระบบตัวบ่งชี้ประกอบงาน ได้แก่ แบบสำรวจทัศนคติ จำนวนหนังสือที่ใช้ประกอบ จำนวนเวลาทำงาน คะแนนจากแบบทดสอบ และแบบตรวจสอบรายการของครู และส่วนที่ 3 เป็นส่วนที่เก็บเกณฑ์การตัดสิน Portfolio และข้อมูลจากการประเมิน ตลอดจนหลักฐานในการประเมินตนเอง

ผู้นิเทศก์ดู Portfolio ของนักเรียนเพื่อประเมินผลการสอนของครู และผลจากการนิเทศการสอนของผู้นิเทศก์ Portfolio ของนักเรียนมีหน้าที่สำคัญเพื่อแสดงหรือนำเสนอผลงานตามความเป็นจริง

การใช้ Portfolio กับครู เพื่อให้ครูได้ประเมินผลตนเอง กระตุ้นให้ครูเกิดทักษะในการวิเคราะห์และตัดสินใจ หลังจากที่ครูได้พิจารณาบททวนเลือกผลงานของตนไว้ใน Portfolio แล้ว ครูต้องคำนึงถึงคำถามตนเอง ดังนี้

อะไรส่งเสริมให้งานที่ครูทำเป็นงานชิ้นเอก?

ตัวอย่างงานอะไรบ้างที่ครูทำแล้วอยากเก็บไว้ใน Portfolio เพื่อแสดงว่าเกิดการกระตุ้นจากการนิเทศการสอน?

ผลงานชิ้นนี้มีความแตกต่างจากงานอื่น ๆ อย่างไร?

ผลงานชิ้นนี้มีความสำคัญอย่างไรบ้าง?

ในการนิเทศการสอน ผลงานชิ้นนี้ได้แสดงถึงความก้าวหน้าอย่างไรบ้าง?

ผู้หนึ่งที่อาจให้ครูพิจารณา Portfolio ในแง่ของการผลิตและการให้สารสนเทศต่าง ๆ โดยการนำ Portfolio มาอภิปรายกับเพื่อนครู เพื่อช่วยให้มองเห็นความก้าวหน้า และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้

การพัฒนา Portfolio

การสร้าง Portfolio ทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้ทำ ซึ่งจำแนกได้ตามความยากง่าย และมีความสลับซับซ้อนจากน้อยไปสู่มาก 6 ระดับ ดังนี้

1. การเก็บสะสม (Collecting)
2. การสะท้อนตนเอง (Reflecting)
3. การตรวจสอบ (Assessing)
4. การจดบันทึก (Documenting)
5. การเชื่อมโยง (Linking)
6. การประเมิน (Evaluating)

การพัฒนา Portfolio แต่ละระดับ

1. เก็บรวบรวมงานของนักเรียน ควรจัดเนื้อหาสาระเป็นส่วน ๆ ให้เหมาะสม วิธีเก็บรวบรวมผลงาน จัดทำเป็นขั้นตอน คือ ขั้นแรก ระดมความคิด (Brainstorming) ครูต้องระดมความคิดกับครูคนอื่นหรือนักเรียน เพื่อหารายการกิจกรรม และควรมีคำอธิบายถึงสถานการณ์ของการเรียนรู้ ขั้นนี้จำเป็นต้องใช้สื่อผสมหลาย ๆ ชนิด เป็นต้นว่า ใช้เทปบันทึกเสียงอัดเสียงเด็ก ใช้วีดิทัศน์ถ่ายภาพเด็ก ใช้กล้องถ่ายรูป ใช้คอมพิวเตอร์ ตลอดจนตัวอย่างงานที่นักเรียนปฏิบัติจริง และควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนเขียนคำอธิบายกำกับ ขั้นที่สาม เขียนแนวทางสำหรับเลือกชิ้นงานโดยครูผู้สอนและนักเรียนในกลุ่มช่วยกันเขียนคู่มือหรือแนวทางสำหรับการเลือกชิ้นงาน งานทุกชิ้นที่คัดเลือกไว้ต้องจดบันทึก วัน เดือน ปี ให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินความก้าวหน้า

2. การส่งเสริมให้มีการฝึกหัดสะท้อนภาพตนเอง เป็นขั้นตอนสำคัญที่แสดงถึงบทบาทของครูซึ่งคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดวางแผนความคิด หรือรู้จักการเรียนรู้ที่จะเรียน (Metacognitive) ตลอดจนกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและการรับรู้ที่จะเรียนรู้การตีความหมายวิธีการฝึกหัดให้บุคคลสะท้อนภาพตนเองทำได้ 2 วิธี คือ

วิธีที่หนึ่ง ฝึกให้เขียนตอบลงในแบบฟอร์มแสดงความคิดเห็นของตนเองต่องานแต่ละชิ้น เป็นต้นว่าให้ระบุเหตุผลของการเลือกชิ้นงาน ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจะเลือกชิ้นงาน เพราะเหตุใด อยากรู้ให้ผู้อื่นรู้อะไรบ้างจากงานที่ทำ

วิธีที่สอง อาจใช้เกณฑ์การประเมิน โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) หรือมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แล้วให้ครูหรือนักเรียนประเมินตนเองตามรายการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ข้อดีของวิธีที่สองคือครูและนักเรียนได้มาตรฐานเดียวกัน Portfolio ทำหน้าที่สะท้อนภาพของครู เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เปรียบเทียบระดับความสำเร็จของตน กับระดับการปฏิบัติที่ผ่านมาในตอนต้น ดังนั้น ในส่วนนี้จึงทำให้ครูมีส่วนในการประเมินผลตนเอง (Self-Evaluation) และถือว่าเป็นการเริ่มต้นรายงานความก้าวหน้าของตนเอง ชั้นนี้ผู้เฝ้าสังเกตจะมีบทบาทสำคัญในการเป็นสื่อเชื่อมโยงกระบวนการนี้ เพื่อนำไปแนะนำครูให้เกิดความเข้าใจตนเองว่า ตนมีจุดเด่นอะไรบ้าง

3. การตรวจสอบคุณภาพ Portfolio ได้รับการออกแบบมาเพื่อใช้ในการประเมินผล ดังนั้น การเก็บข้อมูลจึงต้องทำเป็นระบบ ตั้งแต่ขั้นของการเก็บสะสมงาน (Collection) ขั้นการสะท้อนภาพตนเอง (Reflection) งานที่ได้รับคัดเลือกเข้ามาอาจมีรูปแบบตัวอย่างงานหลายชนิด ดังนั้น จึงต้องกำหนดเกณฑ์ในแบบฟอร์มของการให้คะแนน (Rubric) ไว้ใช้เป็นหลักฐานพยานในขั้นตรวจสอบคุณภาพ กล่าวคือ ต้องออกแบบ Portfolio ให้มีงานที่ต้องการประเมิน มีกฎเกณฑ์การให้คะแนนของมาตรวัด มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนั้น ชิ้นงานที่เลือกเข้ามาไว้ใน Portfolio จึงต้องพยายามกระจายให้ครอบคลุมด้วยการเลือกงานอื่น ๆ เข้ามาเสริมเพิ่มเติม

เกณฑ์การวัดคุณภาพของ Portfolio ใช้คุณสมบัติ 2 ข้อ คือ ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

ความเที่ยงตรงดูจากความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และโครงการหลักสูตร ส่วนความเชื่อมั่นพิจารณาจากผลการประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนน (Rubric) ของผู้เฝ้าสังเกต ครู ผู้ตรวจ แต่ละคนว่าสอดคล้องกันเพียงไร ทั้งชิ้นงานย่อยและชิ้นงานรวม

4. การจัดบันทึกผลสัมฤทธิ์ เป็นการเก็บรวบรวม สะสมงานที่คัดเลือกไว้ซึ่งอาจจะเป็นการจัดบันทึกหลักฐานข้อมูลของครู นักเรียน เป็นรายบุคคล Portfolio ชั้นนี้จำเป็นต้องใช้แบบฟอร์มในการจัดบันทึกให้เป็นระบบ ดังนั้นจึงควรมีคู่มือสำหรับใช้เป็นแนวทาง

5. ประกันการเชื่อมโยง สิ่งสำคัญของ Portfolio คือการนำข้อสนเทศเหล่านั้นมาใช้เชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับบุคคล และระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน ซึ่งการเชื่อมโยงติดต่อกันจะต้องใช้ข้อมูลมัดกันแบบระยะยาว เพื่อให้สามารถนำไปใช้กับการเชื่อมโยงระหว่างปีต่อปี จนกลายเป็นงานประจำหรือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

6. การประเมิน Portfolio เป็นการประเมินผลรวม เมื่อทำงานเสร็จครบวงจร การประเมินด้วย Portfolio มุ่งเน้นที่ประโยชน์ในการปฏิบัติจริง ดังนั้นจึงเน้นให้มีลักษณะเป็นการกระตุ้นให้มีการแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้น Portfolio เป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูได้ศึกษาทบทวนถึงวิธีการสอน และแก้ไข ปรับปรุง ให้ดีขึ้น Portfolio จึงเป็นการประเมินผลที่สำคัญสำหรับการนิเทศการสอนอีกชนิดหนึ่ง

คำถาม/หัวข้ออภิปราย

1. การประเมินผลการนิเทศการสอนแบ่งเป็นกี่ชนิด อะไรบ้าง
2. การประเมินผลการนิเทศมีจุดประสงค์อะไร
3. หากท่านจะเลือกรูปแบบเครื่องมือนิเทศการสอน ท่านพิจารณาเรื่องใด เพราะเหตุใด จงอธิบาย
4. หากท่านมีเวลาจำกัด ท่านจะเลือกสร้างเครื่องมือนิเทศการสอนรูปแบบใด

